

Mededelingenblad van de Stichting Heemkundige Kring
De Vyer Heertganghen te Goirle

Versijnt 3x per jaar

Secretariaat/redactie:

Adres: Nieuwe Rielseweg 41-43, 5051 PD Goirle

Email: secretariaat@heemkundekring-goirle.nl

Telefoon: 013 5348972

= Lezingen en Excursies =

Het rijke roomse leven in Noord-Brabant Terugblik op lezing door dhr. René Bastiaanse op 20 maart 2018

René Bastiaansen, bekend om zijn boeiende serie 'De Wandeling' op Omroep Brabant, waarin hij ons als kijkers kennis liet maken met het prachtige Brabantse land, ging met ons terug naar de periode van 1900 tot 1960.

Vóór de pauze gaf hij een kijk op de invloed van de religie op de sociale ontwikkeling van Brabant. Van dat rijke Roomse leven in Brabant hebben we ongetwijfeld de laatste restjes nog mee gemaakt: catechismus, eerste communie, schoolbiecht, processies en ... misdienaars en dat waren toen zeker geen meisjes! De katholieke moraal en de gevolgen daarvan hadden grote invloed op de economische en sociale ontwikkeling van de Brabantse samenleving. Via de volle kerken was er een sterke invloed van de geestelijkheid op het leven van de mensen in Brabant. Hoe kon die invloed ook weer zo snel verdwijnen? De Brabantse steden waren klein en de dorpen nog kleiner en lagen geïsoleerd van elkaar door het ontbreken van verharde wegen. De sociale controle was groot en de mobiliteit gering. Na 1905 neemt de invloed van de Kerk toe: Paus Pius X riep op om vaker ter communie te gaan. Dan kom je ook meer in de kerk en via de preekstoel en huisbezoek probeerden pastoor en kapelaan invloed uit te oefenen in de gezinnen. Ze maakten van de regels van de Kerk gebruik om hun gezag uit te oefenen en ze controleerden ook! "Huwelijkse plichten" zorgden voor grote gezinnen en via het katholieke onderwijs door fraters, broeders en zusters bleef de Kerk invloed houden. Zowel vóór als ná WO II was er grote werkloosheid, die de landbouw niet meer kon opvangen. Er was meer industrie nodig en men vreesde voor een moreel verval, als men naar de fabrieken in de

stad zou trekken en zeker als vrouwen dáár moesten gaan werken. Door de sterke groei van de industrie in de jaren '60 verminderde de sociale samenhang en daarmee de invloed van de Kerk op de mensen snel. In korte tijd liep het kerkbezoek terug.

Na de pauze gaf René ons een kijkje in het roomse seksleven. Via de nodige schitterende gezegdes als 'De Brabantse huisvrouw leek op een autobus: altijd vol volk!' en 'Er is nog plaats aan tafel!' en de manier waarop hij dit item voor het voetlicht kon brengen, had de spreker een aandachtig gehoor. Zelfs angst voor duivel en hel, dagelijkse en doodzonden en de remedies hiervoor kon niet leuker gebracht worden! De presentatie van René lokte met regelmaat hilarisch gelach op. De avond werd besloten met een kwis. De winnaar wist ons te vertellen dat er aan een priestertoog 33 knoopjes moesten zitten. Hij haalde hiermee eeuwige roem! Met zo'n slot kon deze avond niet meer stuk! De opkomst was groot en de verwachtingen hoog gespannen. We werden niet teleurgesteld: René wist ons (een volle zaal met ca. 75 bezoekers) de hele avond te blijven boeien!

Bezoek Goirkese kerk

**Rondleiding door mevr. Henriëtte Kolsteren op
di en do 20 en 22 februari om 14.00 uur, Goirke-
straat 68 in Tilburg**

Circa 20 leden van onze Heemkundekring namen deel aan deze interessante excursie in de tweede oudste kerk van Tilburg. Ondanks de koude (± 5 graden was het in de kerk...) genoten wij van de interessante informatie over deze rijkversierde kerk. Behalve de prachtige glas-in-lood ramen was het vooral het oude Smitsorgel (ca. 1845) met zijn uitgebreide registers met de ook prachtige originele blaasblagen (met de

voeten bediend!). De organist was ook aanwezig en vergastte ons op een mooi stukje orgelspel! We werden er bijna warm van!.

Figuur 1 Schildering van Jos ten Horn

De IJzeren eeuw in Brabant

Terugblik lezing door onderzoekjournalist Hans van Eeden op di 30 jan 2018.

Dhr. van den Eeden is geschiedkundig goed onderlegt en weet het onderwerp ook nog met veel verve te brengen. In de 19^e eeuw is er - zeker hier In Noord-

Brabant - een grote achterstand wat welvaart en economische groei betreft. Eeuwenlang was men hier uitgebuit als wingewest en moest men ploeteren om op de schrale grond de kost te verdienen voor de arme gezinnen met hun talrijke kinderen. Door ontginningen van moerassen en heidevelden en betere bemesting van de schrale zandgrond veranderde onze provincie langzaam van een agrarische naar een technologische samenleving. Er kwamen tal van uitvindingen. Kanalen en andere waterwegen werden aangelegd en bestaande wegen werden verhard. Brabant maakte een omslag naar de moderne tijd! De spreker besteedde ook aandacht aan de ontwikkeling van de bevolkingsgroei, kleinschaligheid veranderde naar grootschaligheid, ambachtelijke huisnijverheid naar industriële productie. Opkomst van o.a. schoenen leerindustrie, klompen- en sigarenmakerijen, textiel- suiker- en steenfabrieken. De arbeidsomstandigheden kwamen onder druk te staan. De opkomst van de sociale beweging was daarop een reactie. In vogelvlucht bracht spreker interessante informatie in een boeiend praatje bij een plaatje. Voor menigeen een herinnering aan de geschiedenislessen op de lagere school van vroeger!

= In memoriam Lies van Leeuwen-van de Pol =

door haar oudste broer Kees van de Pol

Figuur 2 Lies van Leeuwen vd Pol Geboren op 16 juli 1939 in de Dorpsstraat in Goirle als oudste dochter van slager Willem van de Pol en bakkersdochter Miet van den Hout moest Lies al op jonge leeftijd in gezin en slagerij mee aanpakken. Na de lagere school ging ze een paar jaar naar kostschool om vervolgens een opleiding te gaan volgen voor kraamverzorgster. Wat was ze enorm trots op haar 'ooievaartje'. Nu was ze bevoegd om bij bevallingen te assisteren en enige dagen in het gezin de taak van de jonge moeder te verlichten en zelfs over te nemen. Jarenlang heeft ze dat dag en nacht, in weer en wind, bij tij en ontij met veel plezier en grote

toewijding in Goirle en (verre) omgeving gedaan. En dat steeds op de fiets en later op een solexje! In die tijd leerde Lies Aad van Leeuwen kennen. Hij kwam uit Rotterdam en was douanebeambte aan de Belgische grens. In 1963 trouwde ze met hem en verhuisde naar Rotterdam, waar hun 2 zonen geboren werden. Ze heeft echter altijd heimwee naar Brabant en vooral naar Goirle gehad. Ze woonden ook een tijd in Eindhoven. Haar man Aad stierf in 1990 en werd begraven op het kerkhof aan de van Malsenstraat in Goirle. In 1997 kwam Lies weer in Goirle wonen. Het leek wel dat iedereen haar weer kende! In haar geboortedorp had ze het reuze naar haar zin, hoewel ze haar man Aad enorm miste. Op diverse manieren was Lies betrokken bij het wel en wee in Goirle. Ze werd vaste medewerkster op het Heem. Corry Robben, die haar op Het Heem van nabij meemaakte, vertelt: "Hier deed ze heel nauwkeurig de was. Er ging voor haar niets boven Witte Reus! Was er iets te doen, dan was Lies altijd van de partij. Ook op zaterdagmorgen bij het koffiedrinken. Daar was het gezellig, dus zij was er ook!"

Ook de Brabantse Heemdagen kon ze niet missen, want ook hier was weer die gezelligheid waar ze zo van hield."

Iedereen kon altijd een beroep op Lies doen. Ze werd lid van de KBO en collecteerde ook voor diverse goede doelen. Als medewerkster van de Zonnebloem heeft ze jarenlang trouw zieken bezocht en bij activiteiten van deze vereniging stak ze altijd een helpende hand toe.

De laatste jaren ging haar gezondheid op en af en stilaan gleed ze verder weg tot het onvermijdelijke

gebeurde: haar sterk verzwakte hart kon het niet meer aan. Ondanks een hartklepoperatie in november jl. stierf ze op kerstavond, 24 december 2017. In een volle St. Janskerk te Goirle hebben we op 30 december afscheid van haar genomen en haar begraven bij haar Aad.

Lies: we zullen jouw betrokkenheid met ons, je lach en zeker ook je traantjes gaan missen!

Bedankt voor alles!

= Onthulling eerste informatiebord Gôolse Geheimen =

Figuur 3 Onthulling informatiebord

Op 24 januari De Het eerste informatiebord van Gôolse Geheimen is onthuld! Niek Schenning van Vereniging Recreatie en Toerisme, Jan van Eijk van de heemkundekring en wethouder Theo van der Heijden (zie foto) waren trots op het resultaat. Ook de informatieborden bij de grafheuvels en het Brabants Landschap/Regte Heide in Riel zijn nu te zien. De heemkundering is een sterke partner bij de Gôolse Geheimen, en draagt haar steentje bij aan de correcte informatie bij meer borden die in dat kader in de nabije toekomst geplaatst gaan worden!

= Sfeervol Driekoningen zingen 2018 =

Prachtige koningen tot in de puntjes verzorgd.

Figuur 4 Winnaars Driekoningen zingen

Op zaterdag 6 januari vond opnieuw de viering van Driekoningen in Goirle plaats, georganiseerd door de Heemkundekring De Vyer Heertganghen. Vanaf 15.30 uur speelde Accordeonorkest Fortissimo stemmige kerstliederen en Driekoningen liederen bij de kerststal in de foyer van CC. Jan van Besouw. Intussen kwamen verschillende groepen kinderen zich inschrijven voor het Driekoningen zingen. Er meldden zich 7 groepen met in totaal 18 kinderen aan.

Na de lampionnenoptocht was er in de goed gevulde foyer weer het jury-zingen onder de bezielende presentatie van Heemvoorzitter Jan van Eijck. Vier leden van de jeugdgemeenteraad, een lid van de Heemkundekring en juryvoorzitter Joseph Wijdemans vormden de jury. Tijdens het juryoverleg vertelde Ted Deliën een mooi verhaal over het verdwaalde schaapje, waar de kinderen vol aandacht naar luisterden. Winnaars van de 1e prijs zijn geworden de kinderen Van de Loo uit de Stedekestraat (zie foto). Burgemeester Mark van Stappershoef onderstreepte in enkele woorden het belang van de traditie van Driekoningen vieren en Driekoningen zingen en reikte daarna aan elke winnende groep een beker uit. Ondanks het bescheiden aantal deelnemers was het een geslaagde en gezellige middag; reden genoeg voor de Heemkundekring om zich te blijven inzetten dit jaarlijkse evenement voort te zetten en op deze wijze een mooie traditie in ere te houden.

= Nieuwe titels bibliotheek =

Door een aantal leden is opruiming gehouden in hun boekenkast. Dit heeft ons de volgende titels gebracht:

- Noordbrabants Historisch Jaarboek 1990, 1996, 1998, 2005 en 2006 (delen 7, 13, 15, 22 en 23)
- Tastbare Herinneringen 1914 – 1918; Marius van Leeuwen en Alfred Staarman; publicatie t.g.v. 25-jarig bestaan van The Western Front Association Nederland in 2008
- Van Aase tot Zwolleme; Piet Brock; De Taol van Gôol van A tot Z; 19??
- Het Driekoningenfeest; A Wagenberg-ter Hoeven; Amsterdam 1997
- Brabants boerenleven in beeld; Peter Thoben; tentoonstellingsbrochure Museum Kempenland Eindhoven, 1996
- Tilburgs Prentenbuukske, deel 3, deel 7 en deel 8; Cees Robben; uitgave Cees Robben Stichting 1992.

Nieuw verworven:

- Huisvrouw van ... een vrouwengeschiedenis; Marlies Witters; 2017

= Schenkingen =

Door de conservator zijn de volgende voorwerpen in ontvangst genomen:

- **Kadasterkaarten:** we kregen enkele honderden kadasterkaarten van de gemeente Goirle daterend van ca 1837 tot 1955. Op deze kaarten kan men de bewoningsgeschiedenis van alle panden binnen Goirle terugvinden. Waar stond mijn huis en wat was er eerst. Wil men deze kaarten inzien dan is een afspraak toch wel gewenst.
- **Leesboekjes** welke we vroeger op de lagere school gelezen hebben: een flink deel van de serie bevattende de titels Koningin Zingha, De Bokkenrijders, IJzeren Hamer en nog enkele andere.
- Twee **schietspoelen** voor het weven van fijne garens en **leer(werk)boeken** van de lagere textielschool van Goirlenaar Jan van Dijk.

Activiteiten Heemerf

Onderhoud, reparatie

Op dit moment wordt de oude verwarmingsinstallatie uit de schuur verwijderd. Een hele klus omdat er veel in de hoogte gewerkt moet worden.

Voorjaarsevenement

Omdat koning winter op 17 maart Nederland nog volop in zijn greep had heeft het voorjaarsevenement niet buiten plaatsgevonden maar is verhuisd naar de Potstal. Ondanks de kou wisten een behoorlijk aantal mensen (50) toch de weg naar het heemerf te vinden op zoek naar zaden en tuinadviezen.

De notenboom

Er ligt een verzoek bij de gemeente om de grote Amerikaanse zwarte noot te mogen vervangen voor een kleine Europese walnoot. De snelgroeiende boom geeft veel overlast en vormt naar ons idee een bedreiging voor de bebouwing.

Museum gaat weer open

Van 1 april tot 21 oktober is museum "De Schutsboom" weer op elke eerste en derde zondag van de maand geopend van 14.00 - 16.30 uur.

= Agenda =

24 april:	Excursie DAF museum Eindhoven
19, 20, 21 mei:	Expositie in het kader van 40 jaar Atelier 78 op het Heemerf
Eind mei:	Excursie naar Arboretum EsbeeK (De Utrecht) met koffie in het Rustoord
Eind juni:	Jaarlijkse busexcursie, bestemming nog niet bekend (gemaakt)
2 en 3 augustus:	Brabantse heemdagen in Meierijstad. Inschrijven kan o.a. via site Brabants Heem
25 september:	Lezing door Dhr. L. Hoeven over de bevrijdingscultuur
Eind oktober:	Excursie naar wagenmuseum in Essen (België)

- Ω -